Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม : งานวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

Factors affecting Occupational in the Quality of Life of the Elderly in Laem Yai, Muang District Samutsongkhram Province: A mixed method study

ลิขิตา เฉลิมพลโยธิน (Likita Chalermpolyothin)*
นิศาชล รัตนมณี (Nisachon rattanamanee)**
ประสพชัย พสุนนท์ (Prasopchai Pasunon)***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ใน ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการรูปแบบคู่ขนานกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 256 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม วิธีการเชิงคุณภาพใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และใช้การเปรียบเทียบรายประเด็นในรูปแบบตารางสรุปผล โดยนำเฉพาะประเด็นที่สอดคล้องกันทั้งสองวิธีการมาอภิปรายผล ตามรูปแบบการวิจัยแบบคู่ขนาน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สอดคล้องกันทั้งสองวิธีการได้แก่ ปัจจัยด้านความสนใจ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยผลวิจัยเชิงปริมาณมีอิทธิพล เท่ากับ .355 และ .324 ตามลำดับ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า เมื่อผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของตนเองและกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันแล้ว จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในมิติ สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

* ลิขิตา เฉลิมพลโยธิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการโรงแรม,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Lecturer Likita Chalermpolyothin ,Rajamangala University of Technology Rattanakosin University. , Email likita.cha@rmutr.ac.th
** นิศาชล รัตนมณี นักศึกษาหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Nisachon Rattanamanee, Ph.D. Student, Silpakorn University. ,Email, nisachonrattanamanee@gmail.com,
*** รองศาสตราจารย์ ดร. ประสพชัย พสุนนท์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Associate Professor Dr., Prasopchai Pasunon ,Silpakorn University. ,Email, prasopchai@ms.su.ac.th,

Abstract

This research aimed to study the influence of factors affecting occupational in the quality of life of the elderly in Laem Yai, Muang District, Samutsongkhram Province. The research was an integrated research method in parallel approach, the sampling group of quantitative research was 256 respondents that conducted the survey by used cluster sampling with focus group method which chosen 8 informants to be the key informant and used questionnaire method and semi-structured interview; the quantitative data analysis used regression analysis; and the analysis of qualitative data used analytical descriptive method and used comparison table to compare each factor individually especially the related result will be explained by the parallel research method.

The research found that the occupational factors that affect the quality of life of the elderly in both ways are the factors of interest and the participation factor. The quantitative research was influenced by .355 and .324, respectively. The qualitative research found that when the elderly engaged in careers with their own interests and aptitudes the elderly in the community have been involved in the planning. Share benefits and jointly evaluate the performance. This will result in better quality of life for the elderly in the social, economic and environmental dimensions.

Keywords: Quality of Life of Elderly A mixed method study

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นที่ทราบและเข้าใจกันเป็นอย่างดีว่า สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม ทว่ากลับมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นต้นทางในการบ่มเพาะคนให้มีคุณภาพ ตั้งแต่ในวัยเด็กจนเข้าสู่วัยสูงอายุ (กรุงเทพธุรกิจ, 2560) และในวัยสูงอายุนี้เอง มีการศึกษางานพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและบุตรหลาน การเกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีมโนคติในด้านความสำเร็จในการดำรงชีวิต ที่มีความเกี่ยวข้องกับมิติด้านสุขภาพ ด้านสุขภาพจิต และมิติทางด้านสังคม ทำให้ผู้สูงอายุหลายๆ ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและเติมเต็มคุณภาพชีวิตของตนเองโดยอาศัยความชำนาญส่วนบุคคล เช่น การดำรงอาชีพที่ตนเองถนัด ประกอบกิจการหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามความรู้ความชำนาญของตนเองที่มี เป็นต้น การพึ่งพาตนเองทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจและเห็นถึงคุณค่าในตนเอง (เกียรติวรรณ, 2540) ไม่เพียงช่วยลดภาระหน้าที่ให้กับลูกหลานในการดูแลผู้สูงอายุเท่านั้น แต่การที่ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้มากขึ้นจะสามารถช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้อีกด้วย (กรมการจัดหางาน, 2560) ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีให้กับผู้สูงอายุเพื่อป้องกันและเป็นการลดปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว ลดการเจ็บไข้ได้ป่วย และยกระดับคุณภาพชีวิต คณะผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุ ในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเป็นหนึ่งในชุมชนที่มีจำนวนผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปหรือบางคนเรียกว่า ผู้สูงวัย เป็นวัยที่มีความความเสื่อมทางร่างกายและจิตใจ หรือที่เรียกว่า (Elderly Person) วัยสูงอายุเป็นระยะสุดท้ายของชีวิตอาจยาวนาน 10-20 ปี หรือมากกว่านั้น ถ้ามีการเตรียมตัวเตรียมใจ ก่อนเข้าสู่วัยนี้มาตั้งแต่วัยกลางคน จะสามารถปรับตัวรับบทบาทวัยสูงอายุได้สมควรแก่ฐานะพวกคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโลกที่สาม ในระยะสุดท้ายของชีวิตและพัฒนาการในวัยนี้ จะตรงข้ามกับวัยเด็กแต่ความเสื่อมโทรมและสึกหรอ (สุวดี เบญจวงศ์ 2541) ดังนั้น ผู้สูงอายุ กล่าวได้ว่าคือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และจิตใจไปในทางที่เสื่อมถอดลง มีบทบาทฐานะทางสังคมและกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอันพึงปรารถนาของทุกชุมชนให้ความสำคัญในทุกๆด้านอย่างทัดเทียมกัน การพัฒนาในมิติแห่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบของบริบทพื้นฐานทางด้านสังคม ไปสู่การ พัฒนาคุณภาพชีวิต ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและความเจริญมีขึ้นมาก ทำให้สังคมเปลี่ยนไป

ความหมายของคุณภาพชีวิต มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต้องการมีคุณภาพชีวิตอย่างดี และสามารถนำความสุขสบายใจ ซึ่งคุณภาพชีวิต เป็นความสัมพันธ์กับความพอใจในระดับจุลภาคและมหภาค และ (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2548) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตคือ ชีวิตที่มีความสุขทั้งกายและจิตใจ ความสุขกายที่ส่งผลต่อความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

บุคคลจะมีคุณภาพที่ดีนั้นต้องมีแต่ละองค์ประกอบ ไปตามทัศนะของแต่ละบุคคลซึ่งได้มีนักวิชาการเสนอองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิต

องค์ประกอบที่ 1 มีความสุขทางกายและทางด้านวัตถุเช่น มีบ้านน่าอยู่ มีอาหารการที่ดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก ทางด้านร่างกาย เช่น การมีสุขภาพที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

องค์ประกอบที่ 2 มีสัมพันธภาพกับ ผู้อื่น คู่สมรส ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงและบุคคลอื่น

องค์ประกอบที่ 3 มีกิจกรรมในสังคมและชุมชน มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถสนับสนุนผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 4 มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการทางสติปัญญาการเรียนรู้สนใจการเรียนและเข้าใจตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 มีสันทนาการ สิ่งบันเทิงอื่นๆและมีส่วนร่วมในสังคม **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ**

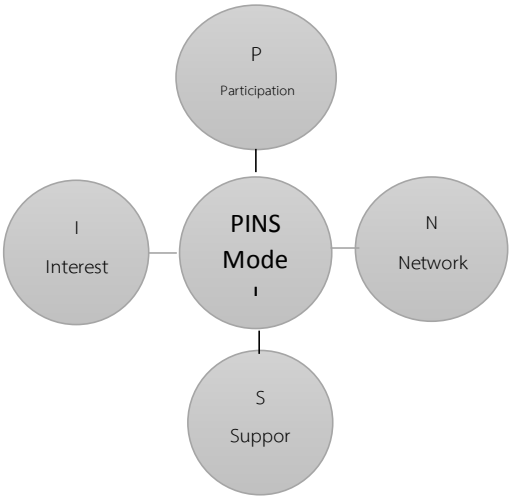
ด้านที่ 1 ความสุขทางด้านจิตใจ หมายถึง การที่บุคคลสามารถรับรู้ประสบการณ์ของตนในชีวิตที่ผ่านมาแล้วและมีคุณภาพในระดับความสุขที่สามารถได้รับและตรงตามความต้องเป้าหมายที่ตั้งไว้

ด้านที่ 2 ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง ความสามารถของร่างกาย การมีสุขพลานามัยดี การรับรู้สิ่งและตอบสนองที่ถูกต้องและพฤติกรรมทางสังคมที่ถูกต้อง

ด้านที่ 3 สภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคล หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ด้านที่ 4 การรับรู้ถึงคุณภาพชีวิต หมายถึง การที่บุคคลมีการประเมินผลตนเองด้านความสุขของจิตใจ ความสามารถในการทำหน้าที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลทางตรงต่อบุคคล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงนำแนวคิด PINS Model หรือ โมเดลเข็มหมุด มาใช้ในการ ศึกษาปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของอาชีพผู้สูงอายุตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบไปด้วย

ภาพที่ 1 PINS Model

1. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation: P) ร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยวางแผน ดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลของกลุ่มอาชีพที่สามารถสร้างแรงจูงใจสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้สูงอายุในการทำงาน

2. ด้านความสนใจ (Interest: I) ความถนัดของผู้สูงอายุ ตามความสามารถที่สอดคล้องกับสมรรถภาพนั้นๆ รวมถึงผลประโยชน์ หรือสิ่งที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเงิน สิ่งของ ที่ผู้สูงอายุปรารถนา

3. ด้านการสร้างเครือข่าย (Network: N) ผู้สูงอายุการจัดการระบบเชื่อมโยงกันสามารถสร้างอาชีพต่างอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อมีอาชีพและสร้างรายได้

4. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและภาคเอกชน (Support: S) การที่หน่วยงานรัฐและเอกชนสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้สูงอายุ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

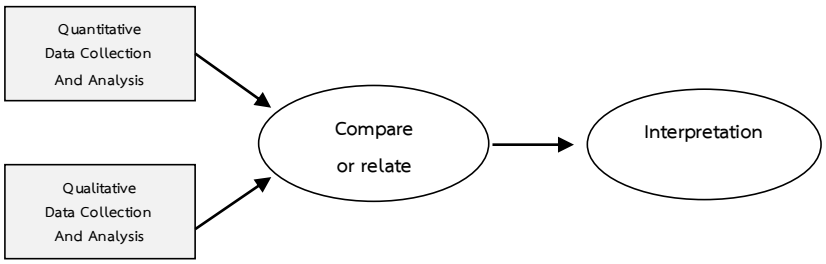
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการรูปแบบคู่ขนาน มีฐานคติเชิงปรัชญาแบบปฏิบัตินิยม (Pragmatist) กล่าวคือ มุ่งเน้นวิธีการที่ทำให้ผลการวิจัยครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด โดยยอมรับวิธีการวิจัยทั้งของสำนักปริมาณและคุณภาพ วิธีการแบบคู่ขนานนี้ เป็นการนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและวิธีการวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมาผสานกันในการทำวิจัยเรื่องเดียวและทำไปพร้อมกัน โดยนำผลการวิจัยจากทั้งสองวิธีการมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน และนำผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งสองวิธีการมาอภิปรายผลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการวิจัยนี้ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น (ภัทราวดี มากมี, 2559: 19-31)

1. วิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ใช้แบบแผนการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในรูปแบบวิจัยแบบคู่ขนานเข้าหากัน (Parallel Design), (Creswell, 2013) โดยวิธีการในการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนทัศน์แบบสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) และตีความนิยม (Interpretivism) โดยใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากแนวภววิสัยนิยม (Objective Grounded Theory)

(a) The convergent parallel design

(ภาพวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการแบบคู่ขนาน Creswell and Plano, 2013: 69)

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมดูแลผู้สูงอายุ ในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรคราม ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพวัดปากสมุทร ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรคราม

วิธีการเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เนื่องจากประชากรมีการกระจายตัวเป็นกลุ่มและแต่ละกลุ่มมีลักษณะประชากรที่คล้ายกัน (พิสณุ ฟองศรี, 2553) จำนวนประชากรผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวน 706 คน (ฐานข้อมูลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างการคำนวณตามสูตรขนาดตัวอย่างตามแนวของ (Krejcie and Morgan,1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ด้านความสนใจในการประกอบอาชีพ ด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ ด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ ด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ และคุณภาพชีวิต

3.2) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

3.3) ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชาชนผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 8 หมู่บ้าน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 7 ข้อ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก และใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และบุคคล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบยืนยันกัน (Data Triangulation)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ข้อคำถามเป็นแบบเช็คราย การ ตอนที่ 2 แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทำการทดสอบกับประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ด้านความสนใจในการประกอบอาชีพ, ด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ, ด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ, ด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ และคุณภาพชีวิต เท่ากับ .82, .81, .87, 78 และ .92 ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ โดยตัวแปรอิสระ (X) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ (X1), ความสนใจในการประกอบอาชีพ (X2), การรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ (X3) การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ (X4) และตัวแปรตาม (Y) คือ คุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ เศรษฐกิจ (Y1), สังคม (Y2), และสิ่งแวดล้อม (Y3)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การลงรหัส โดยอ่านและตีความหมายจากการสัมภาษณ์เพื่อเชื่อมโยงมโนทัศน์ โดยมุ่งเน้นที่ข้อมูลมากกว่าปรากฏการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้การเปรียบเทียบผลลัพธ์จากทั้งสองวิธีเป็นรายประเด็นต่อประเด็นในรูปแบบตารางสรุปผล

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 256 คน คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 219 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.95 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 เพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 42.47 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

1.2.1) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.07; S.D. = .29) โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.99; S.D. = .40) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.16; S.D. = .47) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.02; S.D. = .38) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.15; S.D. = .42)

1.2.2) ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพ

ความสนใจในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.00; S.D. = .34) โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านความสนใจส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.01; S.D.=.40) และด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.98; S.D.=.37)

1.2.3) ปัจจัยด้านเครือข่ายการประกอบอาชีพ

เครือข่ายการประกอบอาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.95; S.D.=.39) โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านเครือข่ายภายนอกชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.83; S.D.= .52) และด้านเครือข่ายภายในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.08; S.D.=.60)

1.2.4) ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ

การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.89;S.D.= .29) โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้านการการสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.80; S.D.= .40) และการสนับสนุนจากภาครัฐอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.96; S.D.= .39)

1.2.5) ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.03; S.D.= .34) โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้

ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก (=4.10; S.D.= .47) ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.00; S.D.= .46) และด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (=3.97; S.D.= .43) ตามลำดับ

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้น โดยที่ Q คือ Quality of Life of Elderly (คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ) P คือ Participation (การมีส่วนร่วม) I คือ Interest (ความสนใจ) N คือ Network (การสร้างเครือข่าย) S คือ Support (การสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและภาคเอกชน) ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร

Correlations						
		Q	P	I	N	S
Q	Pearson Correlation	1				
	Sig. (2-tailed)					
	N	219				
P	Pearson Correlation	.631**	1			
	Sig. (2-tailed)	.000				
	N	219	219			
I	Pearson Correlation	.629**	.618**	1		
	Sig. (2-tailed)	.000	.000			
	N	219	219	219		
N	Pearson Correlation	.572**	.693**	.681**	1	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		
	N	219	219	219	219	
S	Pearson Correlation	.507**	.741**	.472**	.669**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
	N	219	219	219	219	219

***. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)*

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรทุกตัวในสมการมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .75 แสดงว่าตัวแปรทุกตัวเป็นอิสระจากกัน (Independence) มีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง .507-.741 กล่าวคือ ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ และสามารถนำไปทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตามสมมติฐานทางสถิติของการวิจัยได้

1.3 ผลการทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยด้านอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการทดสอบสมมุติฐาน ปัจจัยด้านอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .324 และ ค่า p. = .000 < .01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2) ความสนใจในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .355 และ ค่า p. = .000 < .01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3) การรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .071 และ ค่า p. = .378 > .01 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4) การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .052 และ ค่า p. = .505 > .01 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากผลการวิจัย แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ โดยมีอิทธิพล เท่ากับ .355 และ .324 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และปัจจัยด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายในการประกอบอาชีพและปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปรอิสระ	n = 200			
	SE_b	beta	t	sig.
1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ	.097	.324	3.920	.000**
2. ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพ	.075	.355	5.098	.000**
3. ปัจจัยด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ	.079	.071	.883	.378
4. ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ	.089	.052	.667	.505
R^2 = .495 SE_{est} = .256				

*** = มีนัยสำคัญที่ .01, R2= ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง, SEest= ค่าความคลาดเคลื่อนการพยากรณ์*

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ และความสนใจในการประกอบอาชีพ ร่วมกันอธิบายการคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 49.50 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพ (Beta = .355) และรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ (Beta = .324) โดยสามารถสร้างสมการได้ดังนี้ สมการในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = 0.444 + .380(X1) + .382(X2) และสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}$ = 0.324(Z1) +0.355(Z2)

2.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1) การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านกิจกรรมการวางแผนการสร้างอาชีพ ร่วมกันสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงเพื่อทำความเข้าใจและร่วมสร้างความร่วมมือในการวางแผนกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการหนุนเสริมให้เกิดการร่วมวิเคราะห์ ตัดสินใจ กำหนดแผนจัดตั้ง ดำเนินงานกลุ่มอาชีพ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดแรงจูงใจและกำลังใจ ในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างมุมมองที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกในทางบวก เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจให้บรรลุถึงความต้องการต่อการสร้างอาชีพผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2) ความสนใจในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

ด้านความสนใจหรือด้านความถนัดของผู้สูงอายุ เช่น การตกหมึกและตากหมึกสด การแกะหอย การทำสวนตาล การทำสวนมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาล การทำนากุ้ง การทำนาเกลือ การทำสวนลิ้นจี่ การทำแปรรูปสัตว์น้ำทางทะเล และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพของผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม สอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของอาชีพ และตรงตามสรรถนะความสามารถที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ และยังสามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นภูมิปัญญาให้ชนรุ่นหลังได้สืบทอดได้ ประสบการณ์เหล่านี้จะส่งผลต่อความพึงพอใจ ความมั่นคง ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และสัมพันธ์กับความสามารถนั้นๆ รวมถึงสิทธิผลประโยชน์ที่จะได้รับ หรือสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับ อาจอยู่ในรูปของสิ่งของ เงินตรา ที่ผู้สูงอายุมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3) เครือข่ายการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองการสร้างอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ซึ่งผู้สูงอายุบางกลุ่มประกอบอาชีพเสริม และบางกลุ่มประกอบอาชีพหลักของตน เพื่อดำรงภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ให้ชนรุ่นหลัง ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการรวมตัวตามความเหมาะสมของเวลาและโอกาสของผู้สูงอายุ

4) การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ

การส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนต่อความต้องการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความมั่นคงและความเข็มแข็งในอาชีพ โดยมีขอบเขตในการปฏิบัติงานให้ เพื่อมีความเห็นสอดคล้องกับการทำงาน และส่งผลให้เกิดระบบการจัดการในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการประกอบอาชีพของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นที่มีอยู่ดั้งเดิมและสามารถสอดคล้องกับแผนพัฒนาขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นโยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีความเข็มแข็งและมีการบริหารจัดการที่ดี

2.3 เปรียบเทียบสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลการผสมผสานการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามรูปแบบคู่ขนานเข้าหากันของเครสเวลล์ ปรากฏว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วม และความสนใจในการประกอบอาชีพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 รายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.07; S.D.= .29) และมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม กิจกรรมการวางแผนการสร้างอาชีพ ร่วมสร้างความร่วมมือในการวางแผนกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เกิดการร่วมวิเคราะห์ ตัดสินใจกำหนดแผนจัดตั้ง ดำเนินงานกลุ่มอาชีพ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ
ความสนใจในการประกอบอาชีพ	ความสนใจในการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00; S.D. = .34) และมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01	ความสนใจหรือด้านความถนัด สอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของอาชีพผู้สูงอายุตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม และตรงตามสรรถนะความสามารถที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ ความรู้ และยังสามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ประสบการณ์เหล่านี้จะส่งผลต่อความพึงพอใจ ใจความมั่นคง ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
ปัจจัยด้านการรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพ	การรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.95; S.D.= .39) และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	การรวมตัวเป็นเครือข่ายการประกอบอาชีพผู้สูงอายุตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองการสร้างอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ อย่างเป็นรูปธรรม
ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพ	การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.89; S.D.= .29) และไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ	การได้รับการสนับสนุนการประกอบอาชีพส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนต่อความต้องการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความมั่นคงและความเข็มแข็งในอาชีพเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ส่งผลให้เกิดระบบการจัดการในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการประกอบอาชีพของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม และจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ยังไม่พบการได้รับการสนับสนุนหน่วยภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม
ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ		
ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ประสิทธิผลด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03; S.D.= .34)	<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> รายได้จากชุมชนมาจากการประมงเป็นสาขาการผลิตในภาคเกษตรที่ทำรายได้สูงสุดของจังหวัด รองลงมาก็คือ กสิกรรม และการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่ายและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืนของตำบลแหลมใหญ่ <u>ด้านสังคม</u> สภาพความสัมพันธ์ภายในสถาบันครอบครัวและชุมชนอยู่อย่างเรียบง่าย เป็นไปแบบพึ่งพาอาศัยกันและมีความเข็มแข็ง คนวัยทำงานในตำบลประกอบอาชีพอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารส่วนที่เหลือไปประกอบอาชีพเกษตรกรหรือเกษตรกรรม <u>ด้านสภาพแวดล้อม</u> อยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตได้อย่างยั่งยืนกลมกลืนกับระบบนิเวศ ชุมชนยังบริโภคอาหารทะเลซึ่งเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก และส่วนหนึ่งมาจากการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อให้เอื้อต่อการทำเกษตรกรรม และทรัพยากรกรธรรมชาติที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์บริโภคและจำหน่าย

คณะผู้วิจัยนำเฉพาะผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งสองวิธีการมาอภิปรายผลตามแบบแผนการวิจัยผสมผสานวิธีการรูปแบบคู่ขนานเพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Creswell, 2011)

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า

1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านกิจกรรมการวางแผนการสร้างอาชีพ ร่วมกันสื่อสารแลกเปลี่ยนร่วมสร้างความร่วมมือในการวางแผนกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการหนุนเสริมให้เกิดการร่วมวิเคราะห์ ตัดสินใจกำหนดแผนจัดตั้ง ดำเนินงานกลุ่มอาชีพ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆเพื่อสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดแรงจูงใจและกำลังใจในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องแนวคิดของ Oakly& Marsden (1984) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมการพัฒนาจุดเริ่มด้วยการมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เช่น การมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาต่างๆ (Participation as Collaboration) มีสมาชิกประกอบไปด้วย ผู้สูงอายุ ครอบครัว และหน่วยงานในชุมชน การมีส่วนร่วมโดยร่วมรับผลประโยชน์ในกิจกรรมหรือโครงการ (Participation as Specific Targeting of Project Benefits) เพื่อเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วม 4 ด้าน 1) การตัดสินใจเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันตามแผนและเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบของการพัฒนา ที่จะส่งเสริมให้กิจกรรมของชุมชนสำเร็จ ตามเป้าหมายได้ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมหรือโครงการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนสังคม 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาต่างๆจนสามารถบรรลุผลสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

2. ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในด้านความสนใจหรือด้านความถนัดของผู้สูงอายุ สอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของผู้สูงอายุกับสภาพแวดล้อมของอาชีพ และตรงตามสรรถนะความสามารถที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ และยังสามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลต่อความพึงพอใจ ใจความมั่นคง ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และสัมพันธ์กับความสามารถนั้นๆ รวมถึงสิทธิผลประโยชน์ที่จะได้รับ หรือสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับ อาจอยู่ในรูปของสิ่งของ เงินตรา ที่ผู้สูงอายุมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของจอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า แรงจูงใจและความพึงพอใจ เป็นกระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมบุคลากรให้ มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผล สำเร็จโดยอาศัยปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐานที่ ประสบการณ์ มีความรู้ จะทำให้บุคลากรเต็มใจที่จะรวมพลังทุ่มเทพยายาม อย่างเต็มความสามารถ และผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความคิด เห็นถูกรับฟังและนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน ควรมีนโยบายเฉพาะที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพอาชีพ เช่น นักพัฒนาชุมชนเพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ได้มีความรู้ ความเข้าใจและรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้สูงอายุต่อไป

1.2 ผู้บริหารท้องถิ่น ควรกำหนดเป็นนโยบายหลักขององค์กรในการพัฒนาคุณภาพอาชีพของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาชีพผู้สูงอายุ เช่น ด้านนโยบาย สถานที่ กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์การ ประสานงาน บุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น

2.2 ควรส่งเสริม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตำบลให้ผู้สูงอายุรับทราบ รวมทั้งประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข เพื่อขอข้อมูลผู้สูงอายุมาตั้งงบประมาณ การพัฒนาคุณภาพอาชีพผู้สูงอายุให้ทั่วถึง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 ควรจะศึกษาผู้สูงอายุทั้งหมดในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และรับทราบปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมสู่เป้าหมายการยกระดับพัฒนาคุณภาพอาชีพของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research) เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพ ชุมชน โดยเป็นการวิจัยร่วมกันระหว่างผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนและกลุ่มอาชีพชุมชน มีส่วนร่วมในการวิจัย ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

3.3 ควรศึกษาการจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่หน่วยงานภาครัฐสามารถสนับสนุนเพื่อประเมินผลระหว่างตำบลว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จันทรานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การ และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท วี พริ้นท์

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ.(2548) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชันประทวนสังกัด สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุวดี เบญจวงศ์. 2541. ผู้สูงอายุ คนแก่และคนชรา: มิติทางสังคมและวัฒนธรรม. มนุษยสังคมสาร. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. หน้า 54-6

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว.สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2560 จาก https://sites.google.com/site/ann 5481136701/

เกียรติวรรณ อมาตยกุล.(2540). Self esteem พลังแห่งความเชื่อมั่น.กรุงเทพฯ: ทีพี พริ๊น

สังคมสูงวัยความจริงที่ใกล้ตัว โจทย์จะเตรียมตัวที่ดีอย่างไร “รัฐ – ลูกหลาน”พร้อมหรือยังที่จะแบกภาระคนแก่ สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2560 จากhttps://thaipublica.org/2016/06/aging-society-1-6-2559/

ภาษาต่างประเทศ

Oakley.P. & Marsden.D. (1984).Approach to Participation in Rural development. Geneva: WHO,